

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

İMZA / TÜRKİYE

(Başvuru No. 24748/03)

KARAR

STRAZBURG

20 Ocak 2009

KARARIN KESİNLEŞTİĞİ TARİH

20/04/2009

İşbu karar bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

İmza / Türkiye davasında,*Başkan*

Françoise Tulkens,

Yargıçlar

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Işıl Karakaş

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Sally Dollé'nin katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 16 Aralık 2008 tarihinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Sedat İmza'nın ("başvuran") 24 Temmuz 2003 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu bir başvuru (No. 24748/03) bulunmaktadır.

2. Başvuran, İstanbul Barosu'na bağlı Avukat K.T. Sürek tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ("Hükümet"), kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. İkinci Bölüm Başkanı, 16 Nisan 2007 tarihinde, başvurunun tebliğ edilmesine karar vermiştir. Ayrıca Sözleşme'nin 29. maddesinin 3. fıkrası uyarınca davanın kabul edilebilirliği ve esasının aynı anda incelemesine karar verilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran 1977 doğumlu olup İstanbul’da ikamet etmektedir.

5. Başvuran, olayların meydana geldiği dönemde, merkezi İstanbul’da bulunan ve ayda iki kez yayımlanan *Özgürlük Dünyası* Dergisi’nin sahibi ve yazı işleri müdürüydü. Derginin Kasım 2001 tarihli 115. sayısında, Yaşar Süveyda tarafından imzalanan ve “emperyalist savaşın gölgesinde Kürt sorunu” başlıklı uzun bir makale yayımlanmıştır. Makale, birçok bölüm içeriyordu. “PKK’nın¹ emperyalizm karşıtı tutumundaki ikirciklik tehlikelidir” başlığı makalenin içerdiği bölümlerin arasında yer almaktaydı.

6. Bu bölümde, yazar, “PKK’nın üst sorumluları” olan Duran Kalkan ve Osman Öcalan ile yapılan görüşmelere atıfta bulunmaktaydı. Bu görüşmeler, daha önce, *Yedinci Gündem* isimli başka bir siyasi dergide 2001 yılının Ekim ayında yayımlanmıştır. Yaşar Süveyda, Kürtlerin Irak’ta bulunan Amerika asıllı kişilerle muhtemel işbirliği konusunda bu iki şahsın tutumunu ve “PKK’nın ABD’den statü uman eğilimini” eleştirmektedir. Diğer taraftan başvuran, Talabani ve Barzani’nin bölgede yürüttüğü ve “emperyalist güçlerin askerleri” olarak nitelendirdiği politikaya karşı çıkmaktaydı ve emekçi halk kesiminin demokratik ve “bağımsız hareketinin geliştirilmesine uygun koşulların gerçekleştirilmesini” destekliyordu.

7. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, 15 Kasım 2001 tarihli bir iddianame ile, başvuranın dergisinde silahlı yasa dışı bir örgütün yöneticilerinin açıklamalarını yayımladığı gerekçesiyle ilgilinin mahkûmiyetini talep etmiştir.

8. Başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesi’ne sunduğu dava dilekçesinde, hakkındaki suçlamalara itiraz etmiştir. Başvuran, söz konusu mahkemenin, yirmi sekiz sayfadan oluşan bir makalenin tamamını

¹ Yasa dışı bir örgüt olan Kürdistan İşçi Partisi

incelemeksizin sadece tek bir bölümde yer alan bir kısmı dikkate alması nedeniyle şikâyetle bulunmuştur. Akabinde, başvuran, ihtilaf konusu kısmın, başka bir dergide daha önce yayımlanan görüşmelere ilişkin atıflara yer verdiğini ve bu durumun, yasa dışı bir örgütün açıklamalarının yayımlanması suçunu oluşturamayacağını ileri sürmüştür. Öte yandan başvuran, makalenin amacının kamuoyuna belli kişilerin görüşleri hakkında bilgi vermek yerine kamuoyunun daha önce bilgisinin olduğu görüşleri eleştirmek olduğunu ileri sürmüştür. Son olarak, Sözleşme'nin 10. maddesini ileri sürerek, hakkında yürütülen ceza yargılamasının ifade özgürlüğü ve haber alma özgürlüğü haklarının ihlalini oluşturması nedeniyle şikâyetle bulunmuştur.

9. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, 29 Mayıs 2002 tarihli kararıyla, başvuranı 1.875.000.000 Türk lirası (TRL) tutarındaki para cezasını (yani 1.430 avro (EUR)) ödemeye mahkûm etmiş ve bir günlük süreyle derginin yayının durdurulmasına karar vermiştir. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, gerekçesinde, derginin sahibi ve yazı işleri müdürü olan ilgilinin, PKK'nın iki üst sorumlusu, Duran Kalkan ve Osman Öcalan'ın açıklamalarını yayımladığını belirtmiştir.

10. Başvuran, 31 Mayıs 2002 tarihinde, ifade özgürlüğü hakkını ileri sürerek, temyiz başvurusunda bulunmuştur.

11. Yargıtay, 25 Şubat 2003 tarihli kararıyla, ilk derece mahkemesinde verilen kararı onamıştır.

12. Derginin yayını 25 Nisan 2003 tarihinde durdurulmuş ve para cezası 14 Kasım 2003 tarihinde ödenmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

13. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesinin 2. fıkrası aşağıdaki şekildedir:

“Terör örgütlerinin bildiri veya açıklamalarını basanlara veya yayımlayanlara (...) ağır para cezası verilir.”

14. Olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olduğu şekliyle 5680 sayılı Basın Kanunu'nun ek 2. maddesinin 1. fıkrası, söz konusu Kanun ile cezalandırılan bir makaleyi yayımlayan bir gazetenin yayınının üç gün ila bir ay süreyle durdurulmasını öngörmekteydi.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

15. Başvuran, hakkında verilen cezai mahkûmiyet kararı ve sahibi olduğu derginin yayınının durdurulmasının, Sözleşme'nin 10. maddesinde öngörülen ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir. Sözleşme'nin 10. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. (...).

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

16. Mahkeme, söz konusu şikâyetin Sözleşmenin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmekte ve başka hiçbir kabul edilemezlik engeli bulunmayan işbu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

17. Başvuran, başvuruda bulunduğu sırada dile getirdiği görüşleri savunmaya devam eder.

18. Hükümet, ihtilaf konusu metinlerin PKK terör örgütünün yöneticilerinin açıklamalarını içerdiği ve terör eylemleri ile ilgili sorunun hassasiyeti dikkate alındığında, müdahalenin, izlediği ulusal güvenlik, kamu düzeni, suçun önlenmesi gibi meşru amaçlar ile haklı gösterildiği kanısındadır.

19. Mahkeme, ihtilaf konusu tedbirin, başvuranın, Sözleşme'nin 10. maddesinin 1. fıkrasıyla güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkına müdahale oluşturmasının taraflar arasında ihtilaf konusu olmadığını kaydetmektedir. Üstelik taraflarca, müdahalenin kanun tarafından öngörüldüğüne ve 10. maddenin 2. fıkrası anlamında ulusal güvenliğin ve/veya kamu düzeninin korunması gibi meşru bir amaç güttüğüne itiraz edilmemiştir.

20. Buna karşın, Mahkeme, içtihadından doğan kriterler doğrultusunda (bk. örnek olarak, *Asan/Türkiye*, No. 28582/02, § 32, 27 Kasım 2007), başvuranın, “terör örgütlerinin bildiri veya açıklamalarını basan veya yayımlayan kişilere” yönelik olarak 3713 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 2. fıkrasının kendi durumuna uygulanabileceğini makul olarak öngörüp öngöremeyeceği hususu hakkında şüphe duymaktadır. Bununla birlikte Mahkeme, müdahalenin gerekliliği açısından vardığı sonucu göz önünde bulundurarak, bu sorun hakkında bir incelemede bulunmaya gerek olmadığı kanaatinde (aşağıdaki 27-28. paragraflar).

21. Mahkeme, “demokratik toplumda gereklilik” kriteri ile ilgili olarak, demokratik bir toplumda basın temel rolünü hatırlatmaktadır (*Goodwin/Birleşik Krallık*, 27 Mart 1996 tarihli karar, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1996-II, § 39; *Bladet Tromsø ve Stensaas/Norveç* [BD], No. 21980/93, § 59, AİHM 1999-II). Genel menfaate ilişkin her türlü sorun ile ilgili olarak, görevleri ve sorumluluklarına saygı çerçevesinde, haber ve görüş vermek basının görevi olsa da, basın, bilhassa, ulusal güvenliğin veya toprak bütünlüğünün terör tehdidine karşı korunması veya kamu düzeninin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla devletin temel

menfaatlerinin korunması için belirlenmiş olan bazı sınırlamaları aşmamalıdır (*Sürek ve Özdemir/Türkiye* [BD], No. 23927/94 ve No. 24277/94, § 58, 8 Temmuz 1999).

22. Oysa, söz konusu özgürlüğün kısıtlanmasının haklılığını gerekçelendirebilecek bir “zorunlu sosyal ihtiyaç” olup olmadığını belirlemek öncelikle ulusal makamlara düşmektedir ve bu belirlemede ulusal makamların belli bir takdir yetkisi vardır. Dolayısıyla, Mahkeme denetimini yaparken, ulusal mahkemelerin görevini üstlenmemekte fakat bu mahkemelerin takdir yetkilerine dayanarak aldıkları kararları Sözleşme’nin 10. maddesi bakımından incelemektedir. Mahkeme, incelemede bulunurken, söz konusu müdahaleyi davanın tamamı ışığında (bk. diğer kararlar arasında, *Lingens/Avusturya*, 8 Temmuz 1986 tarihli karar, A serisi no. 103, § 46; *Rizos ve Daskas/Yunanistan*, No. 65545/01, § 44, 27 Mayıs 2004) ve bilhassa ihtilaf konusu yazıda kullanılan ifadeler, yayının hangi bağlamda yapıldığı, terörle mücadeleye bağlı zorluklar bakımından değerlendirmelidir (*İbrahim Aksoy/Türkiye*, No. 28635/95, No. 30171/96 ve No. 34535/97, § 60, 10 Ekim 2000 ve *Incal/Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1998-IV, § 58).

23. Somut olayda Mahkeme, ilk önce, başvuranın, sahibi ve yazı işleri müdürü olduğu dergi vasıtasıyla bir terör örgütünün açıklamalarını yayımlaması nedeniyle mahkûm edildiğini ve başka bir dergide daha önce yayımlanan bu açıklamaların önceki yayın tarihi ve yayının yapıldığı yer belirtilerek yeniden ele alındığını ve yorumlandığını gözlemlemektedir.

24. Mahkeme ardından, *Özgürlük Dünyası* dergisinde yayımlanan makalede, söz konusu açıklamaların yazarları da dâhil olmak üzere, Irak’taki uluslararası çatışmalar ve çeşitli siyasi aktörlerin konumu gibi genel menfaate ilişkin bir konunun ele alındığını tespit etmektedir. Söz konusu dergide, çatışmalara yönelik demokratik bir çözüm önerilmekteydi.

25. Mahkeme, daha önce, terörle mücadele bağlamında ihtilaf konusu sözlerin yazarının kişiliğini ve bilhassa, terör örgütü olarak nitelendiren bir

örgüt bünyesindeki bu kişinin konumunu veya bu örgütle olan ilişkisini göz önünde bulundurduğunu hatırlatmaktadır (bk. örnek olarak, *Falakaoğlu ve Saygılı/Türkiye*, No. 22147/02 ve No. 24972/03, § 34, 23 Ocak 2007; *Demirel ve Ateş/ Türkiye*, No. 10037/03 ve No. 14813/03, § 37, 12 Nisan 2007). Bununla birlikte Mahkeme, incelemesinde, bu unsuru belirleyici tek unsur olarak değerlendirmemiştir; aksi takdirde bu tür bir değerlendirme, Sözleşme bakımından kabul edilemez olurdu; zira böyle bir durumda, bazı kişiler 10. maddenin sağladığı güvencenin dışında kalabilirlerdi (bk. ayrıca, *Özgür Gündem/Türkiye*, No. 23144/93, § 63, AİHM 2000-III). Oysa, somut olayda, bu unsurların ulusal mahkemelere açıkça rehberlik ettiği; ulusal mahkemeler kararlarını, açıklamaların içeriği ve yayının yapıldığı bağlam gibi başka unsurları göz önünde bulundurmadan, yalnızca ihtilaf konusu açıklamalarda bulunan kişilerin kimliğine dayanarak gerekçelendirmektedirler (bk. örnek olarak, yukarıda anılan *Sürek ve Özdemir* kararı, § 61).

26. Son olarak Mahkeme, ihtilaf konusu açıklamaların olası etkisi ile ilgili olarak, söz konusu açıklamaların daha önce yayımlanması nedeniyle kamuoyunun bunlardan bilgisinin bulunduğu ve ihtilaf konusu makalede yalnızca alıntı şeklinde yer aldıklarının altını çizmektedir.

27. Mahkeme, yukarıda belirtilenler ve bilhassa ihtilaf konusu sözlerin yer aldığı genel menfaate ilişkin tartışmanın önemini dikkate alarak, ulusal mahkemelerin kararlarında yer alan gerekçelerin, başvuranın ifade özgürlüğü hakkına yönelik müdahaleyi haklı göstermek için uygun ve yeterli olarak değerlendirilemeyeceği kanaatindedir.

28. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLESME'NİN 6. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

29. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğini iddia etmekte ve hâkimlerin, diğerlerinin yanı sıra Adalet Bakanı ve Adalet

Bakanı Müsteşarından oluşan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından atanması nedeniyle davasının tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından hakkaniyete uygun olarak görülmediğinden yakınmaktadır.

Kabul Edilebilirlik Hakkında

30. Mahkeme, bu türden bir şikâyeti daha önce incelediğini ve reddettiğini hatırlatmaktadır (bk. örnek olarak, *Imrek/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 57175/00), 28 Ocak 2003). Mahkeme, yukarıda anılan içtihattan uzaklaşmayı gerektirecek hiçbir koşulun bulunmaması nedeniyle, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca söz konusu şikâyetin kabul edilemez olduğuna karar verilmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

31. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

32. Başvuran, verilen süre içerisinde herhangi bir adil tazmin talebinde bulunmamıştır. Dolayısıyla Mahkeme, bu bağlamda başvurana bir meblağın ödenmesine gerek olmadığı kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun, Sözleşme'nin 10. maddesine ilişkin şikâyet ile ilgili kısmının kabul edilebilir olduğuna ve geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine *karar vermiştir*.

Fransızca olarak yazılan işbu karar Mahkeme İçtüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince 20 Ocak 2009 tarihinde tebliğ edilmiştir.

Sally Doll 
Yazı İşleri Müdürü

Françoise Tulkens
Başkan